

Itsemurhien ehkäisy Kainuussa

Kainuun sote

Mukana elämässä –Itsemurhien ehkäisy Kainuussa

Ohjausryhmä 1/2022

17.2.2022 Projektipäällikkö Saara Pikkarainen

Mielenterveysstrategia 2020-2030

Hankkeen tilannekatsaus

1. Hankkeen eteneminen
2. Hankkeen tavoitteet
  - Varhaistuen tarjoaminen
  - Riskiryhmien tukeminen ja tunnistaminen
  - Hoidon kehittäminen
3. Budjetin toteutuminen
4. Täydennyshaku, STM

1. Hankkeen eteneminen

- Hanke on edennyt hyväksytyn suunnitelman ja rahoituspäätöksen mukaisesti
- Hankkeen kesto 31.12.2022 saakka
- Hankkeen etenemistä seurataan säännöllisesti (Gantt-lomake)
- Hankkeen itsearviointi tehty (12/21)
- Hankehenkilöstö: kolme suunnittelijaa, sihteeri/viestijä ja projektipäällikkö
- Hanketiimin kokoukset viikoittain
- Toimintasuunnitelmat v. 2022 tehty: varhainen tuki, riskiryhmien tunnistaminen ja tuki, hoidon kehittäminen, viestintä
- Muodostunut laaja yhteistyöverkosto, jossa aktiivista kehittämistä ”myönteisessä hengessä”
- Projektiryhmät (3 ryhmää) kokoontuvat 1 x kk, ryhmissä yht. 40 jäsentä (+ varajäsenet) eri yhteistyöorganisaatioista, tarvittaessa asiantuntijoita
- Oppilaitosyhteistyö; sosionomi-opiskelija, harjoittelujakso Savonia AMK ja Kajaanin AMK; th- opisk. opinnäytetyöt

2. Hankkeen tavoitteet

Tavoite: 1. Varhaistuen tarjoaminen

- Nuorten mielenhyvinvoinnin haasteet ja huonovointisuus näkyväksi; nuorten kyselyn tulosten viestintä; nuorille, aikuisille ja ammattilaisille, yhteistyö Kainuun maakunnan nuorisovaltuuston, oppilaitosten, perheiden ja kanssa
- Valmistunut esite olemassa olevista sähköisistä palveluista nuorille, liite
- Kainuun soten nettisivujen selkeyttäminen nuorten hoito- ja palvelupolku
- Hankkeen some-kanavat: Kainuun sote: Facebook -> 3900 seuraajaa, Instagram-> 1600 seuraajaa, Hyvinvoiva Kainuu: Facebook -> 400 seuraajaa (12/2021)
- Facebookissa yht. 38 486 tavoitettua henkilöä -> Keskimäärin 4 276 tavoitettua henkilöä per julkaisu (yht. 9 julkaisua), julkaisuja jaettu Facebookissa seuraajien toimesta yht. 91 kertaa
- Julkaisujen markkinointiin sosiaalisessa mediassa hyödynnetty Kainuun soten kanavia, näkyvyys ollut erittäin hyvä. Näkyvyyttä lisänneet yhteistyökumppaneiden omien some-kanavien kautta jakamat hankkeen julkaisut
- Nuorille Huolen puheeksioton tallenne ”Näen sut, oon tässä” valmistunut <https://youtu.be/CynqPgMwpnE>

jatkuu...

Kysely kainuulaisille Covid -19 vaikutuksista

Kysely liittyy Mukana elämässä - Itsemurhien ehkäisy Kainuussa -hankkeen Varhaisen tuen tarjoaminen tavoitteeseen, missä yhtenä tehtävänä on selvittää kyselyn avulla Covid-19 pandemian vaikutuksia eri-ikäiseen väestöön ja palveluihin.

- Toteutetaan yhteistyössä kuntien hyte-koordinaattoreiden sekä heidän verkostojen kautta, esim. kuntien verkkosivuilla
- Kyselyn tulosten kautta raportoidaan kuntalaisten kokemuksia saatujen palvelujen ja psykososiaalisen tuen toimivuudesta epidemian aikana
- Kehittämisehdotuksia Kainuun kunnille, järjestötoimijoille sekä Kainuun sotelle ”vastaisen varalle”.
- Kyselyyn vastataan anonymisti, eikä yksittäistä vastaajaa ole mahdollista tunnistaa.
- Kysytään mm. koetusta yksinäisyydestä, tuen tarpeesta, hyvinvoinnin ja terveydentilan muutoksista, tarpeeseen nähden riittävä/riittämätön tuki ja palvelujen saatavuudesta jne.
- Kysely toteutetaan kevään -22 aikana
- Tämä kysely täydentää v. 2021 tehtyjä; nuorille ja järjestötoimijoille tehtyjä kyselyjä hankkeessa

Hankkeen tavoitteet

Tavoite: 2. Riskiryhmien tukeminen ja tunnistaminen

- Valmistuneet esitteet:
  - Itsemurhaa yrittäneen tai itsemurhan tehneen läheisen ja omaisen tukeminen, itsemurhaa yrittäneen tai itsemurhan tehneen läheisen ja omaisen tukeminen
  - Nuorten palveluista
  - Poliisi viranomaiselle yhteystiedoista, omaisten tukemiseen ja viranomaisyhteistyöhön
- Some-suunnitelma vuodelle 2022, esittely seuraavassa diassa
- Huolen puheeksiotto -videotallenteet, nuorille ja ammattilaisille sekä yleinen versio katsottavaksi aikuiselle väestölle
- Itsemurhariskin arviointilomake, valmistellaan
- Turvasuunnitelman käyttöönotto, valmistellaan
- Riskiryhmien tunnistamisen työ liittyy kiinteästi hoidon kehittämiseen toimenpiteisiin

Vuodelle 2022 SOME suunnitelma

5-12/2021 some-julkaisuja hankkeella oli 14 julkaisua

- **Tammikuu:**
  - Miten itsetuhoisuus voi ilmetä, THL:n itsemurhien ehkäisy –verkkokoulu
- **Helmikuu:**
  - Masennuksen teemapäivä 3.2
  - Läheiset, surunauha, kriisikeskus, kriisityö
- **Maaliskuu:**
  - Itsemurhilta suojaavat tekijät
  - Läheisten tukeminen
- **Huhtikuu:**
  - Opiskelijoiden mielenterveyden teemapäivä 13.4
  - Yhteiskunnan paineet, oman elämän armollisuus
- **Toukokuu:**
  - Olenko yksin itsetuhoisten ajatusten kanssa
  - Vertaistuki
- **Kesäkuu:**
  - Itsemurhayrityksen jälkeen selviytyminen
- **Heinäkuu:**
  - Faktoja itsetuhoisuudesta
- **Elokuu:**
  - Koulukiusaamiseen puutuminen kuuluu itsemurhien ehkäisyyn
- **Syyskuu:**
  - 10.9 Itsemurhien ehkäisy päivä
  - Itsetuhoiset ajatukset ilmiönä
- **Lokakuu:**
  - Itsetuhoisen mielentila ja huolen puheeksi ottaminen
- **Marraskuu:**
  - Vuoden 2022 itsemurhan tehneiden muistopäivä on 20.11.

Hankkeen some-vaikuttamisen keinot

- **Musiikki**

- Teemaan liittyviä kappaleita ja musiikkivideoita hyödynnetään Facebook-päivityksissä

- **Stigman vähentäminen ja toivon herättäminen**

- Puhutaan asiasta suoraan, mutta hienovaraisesti – pyritään myös ilmaisemaan asia positiivisen kautta jos vain mahdollista
- Tarjotaan aina päivityksen yhteydessä vähintään yksi linkki, jonka kautta voi löytää apua – esim. Kainuun sotien mielenterveys ja päihteet –sivu

- **Hankkeen oma ilme**

- Hankkeella on oma logo, jota käytetään päivityksissä – näin hankkeen päivitykset tunnistetaan ja myös hanke itsessään jää ihmisten mieleen
- Hankkeen some-viestinnän päätavoitteena ei ole kuitenkaan nostaa itse hanketta esille, vaan pääpaino on viestittävässä asiassa
- Lisäksi käytetään Mielenterveysstrategia 2020-2030 -logoa viestinnässä

Hankkeen tavoitteet

Tavoite: 3. Hoidon kehittäminen

1. Hoito- ja palveluketjujen kuvaaminen Kainuun soten sisäiseen käyttöön, QPR -kuvaukset
  - a) Nuorten hoito- ja palveluketju
  - b) Aikuisten hoito- ja palveluketju
  - c) Ikäihmisten hoito- ja palveluketju- ovat luonnosvaiheessa, tarv. esitellään kokouksessa
2. Kainuun soten verkkosivujen kehittäminen; Itsemurhavaarassa olevien hoito- ja palveluketjujen kuvausta, yhteystietojen, ml. viranomaisnumeroiden päivittämistä
  - a) Nuorten hoito- ja palveluketju
  - b) Työikäisten hoito- ja palveluketju
  - c) Ikäihmisten hoito- ja palveluketju

Itsemurhavaarassa olevan ja itsemurhaa yrittäneen nuorten, työikäisten ja ikäihmisten hoito- ja palveluketju sijoittuu Kainuun soten verkkosivujen mielenterveys, päihitteet ja riippuvuudet pääsivulle oma laatikkona.

<https://sote.kainuu.fi/mielenterveys-paihteet-ja-riippuvuudet>

3. Itsemurhien ehkäisy ja itsemurhaa yrittäneen hoito – Käypä hoito- suositus ”kainuulainen Käypä hoito – suositus”, kohderyhmänä ammattilaiset

Tavoitteena: ohjeistaa itsemurhavaarassa ja itsemurhaa yrittäneen arviointia ja hoitoa, selkeyttää hoidon roolit ja vastuut terveydenhuollon eri toimijoiden välillä, lisätä tietoa siitä, miten läheisiä voidaan tukea itsemurhayrityksen ja itsemurhan jälkeen jatkuu...

Käypä hoito -suosituksen sisältö ”kainuulaisessa versiossa”

4. Kainuulainen Käypä hoito -suositus sisältää, tietoa ja materiaalia, mm. lomakkeita ja mittareita, mm.:

- Itsemurhien ehkäisy
  - Itsemurhan riskitekijät ja suojaavat tekijät
  - Itsetuhoisuuden tunnistaminen ja puheeksi ottaminen
  - Hoitolinjat nuorille, aikuisille ja ikäihmisille
  - Omaisten huomioiminen
  - Turvasuunnitelma
  - Huolen puheeksi otto
  - Riskien tunnistaminen ja arviointimittarit
- Valmistelu kesken, THL/Timo Partosen hyväksyntä lopulliseen versioon

5. Itsemurhavaarassa olevan potilaan psykiatrin konsultaatio Kainuussa; nuoret, aikuiset, ikäihmiset

- Konsultaatiokäytännöt vaihtelevat. Tunnistettu haasteita ja useita kehittämiskohteita, työ kesken

Hankkeen tavoitteet

Hoidon kehittäminen: Nettiterapia

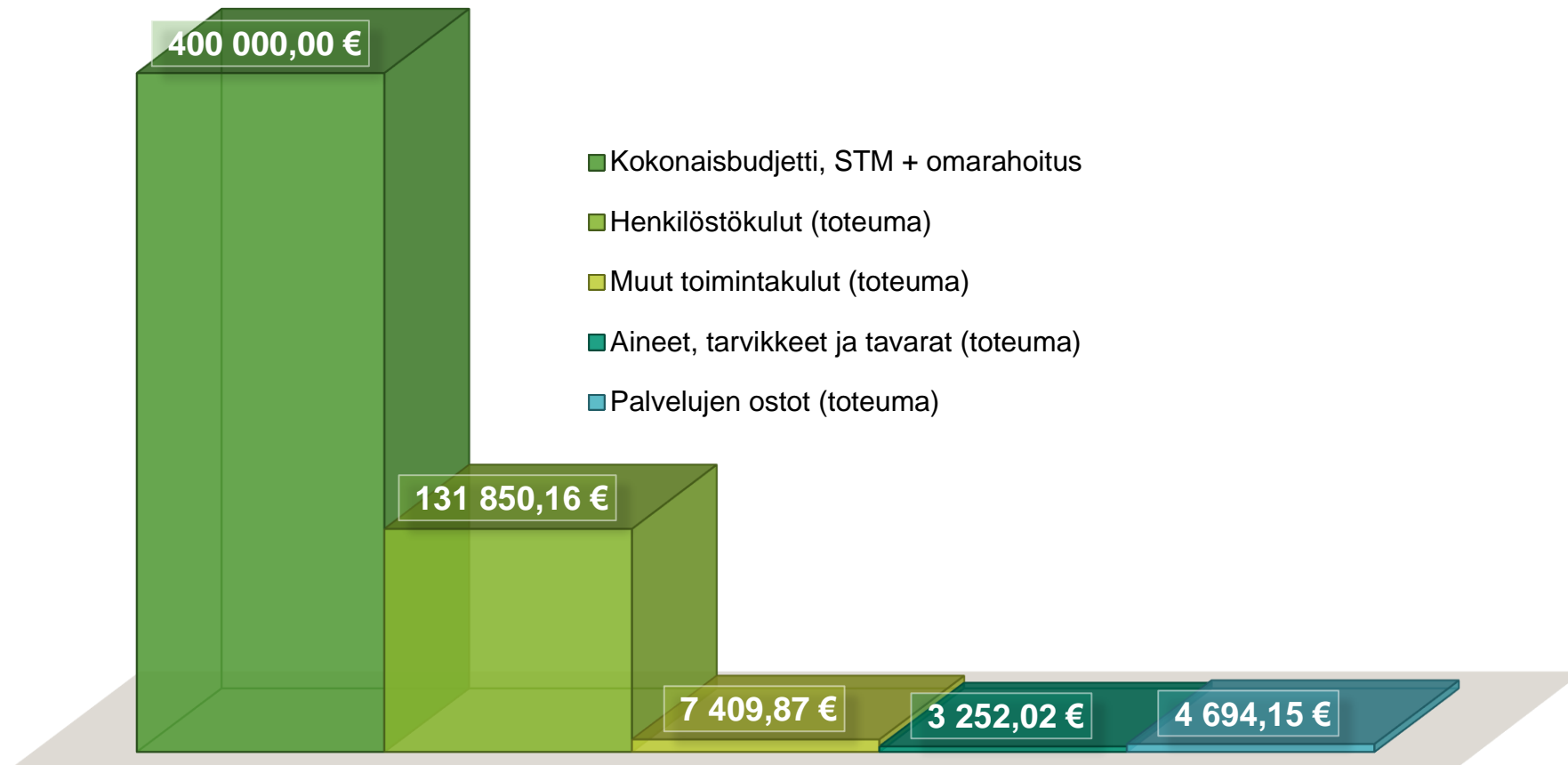
Nettiterapian pilotointi (HUS:n ylläpitämän Mielenterveystalo.fi portaalin Nettiterapia)

- Pilotointi nettiterapiaan kohdistuu aikuisten mielenterveyspalvelut ja riippuvuuksien hoito sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon yksiköihin. Suunnitelman mukaan pilotoinnin aloitus kevään -22 aikana.
- Matalan kynnyksen hoitoa netissä.
- Nettiterapia alkaa yleensä noin viikossa siitä, kun lääkäri on tehnyt lähetteen. Ohjelmasta riippuen, terapia kestää 2-4 kuukautta. Tukena toimii nettiterapeutti, joka on eri oireisiin erikoistunut psykologi tai sairaanhoitaja.
- Nettiterapia perustuu itsenäiseen työskentelyyn, jota voi tehdä sopivaan aikaan missä vain. Itsenäinen työskentely lisää aktiivisuutta ja hallinnan tunnetta elämään. Nettiterapia soveltuu 16-vuodesta alkaen.(Mielenterveystalo.fi).
- Onnistunut nettiterapia vaatii asiakkaalta: Potilaan tulee haluta nettiterapiaan ja olla valmis työskentelemään itsenäisesti eri tehtävien ja sisältöjen parissa noin kaksi tuntia viikossa muutaman kuukauden ajan.
- Nettiyhteyden tietokoneella tai mobiililaitteella, pankkitunnukset tai mobiilivarmenteen
- Nettiterapiaa voi käydä itselle sopivina aikoina. Nettiterapia on suomenkielinen.
- Nettiterapiat ovat kliinisesti vaikuttavia oikein suunnattuna ainoana hoitona ja niitä voidaan käyttää myös muiden hoitojen tukena.

MUKANA ELÄMÄSSÄ - TALOUDEN TOTEUMA

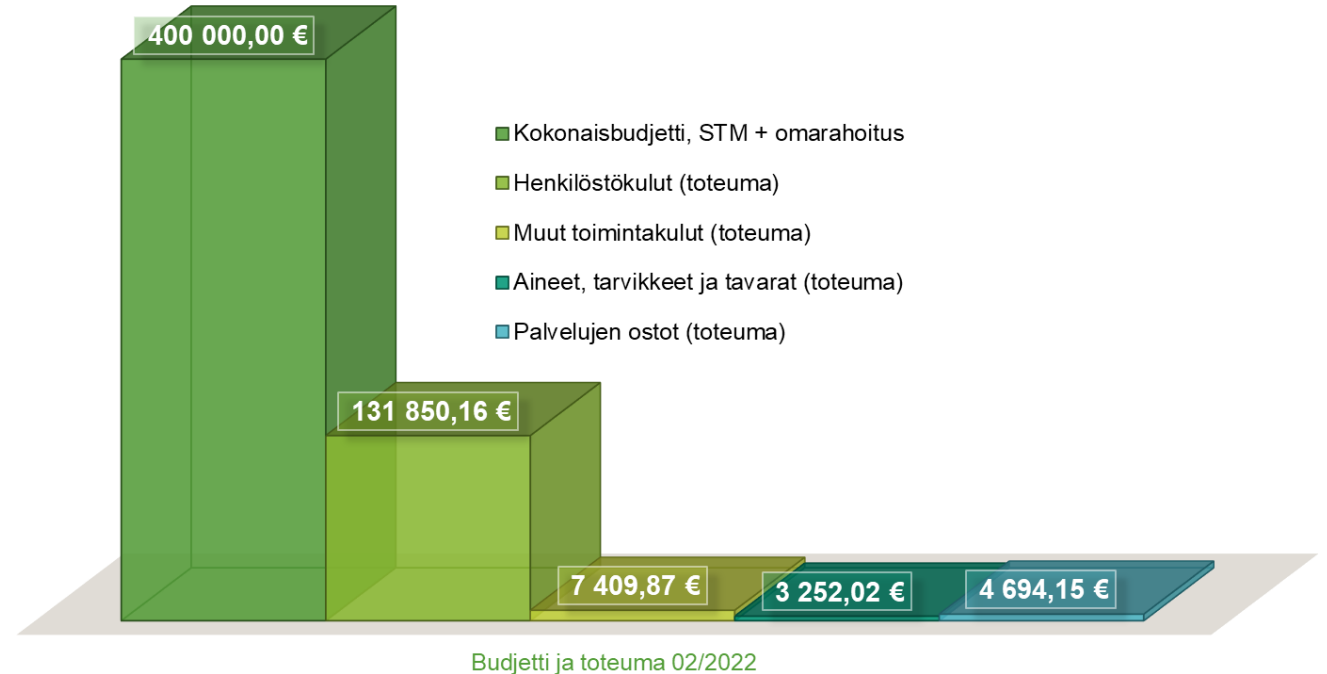
08.02.2022

Budjetti ja toteuma 02/2022

- Kokonaisbudjetti 400 000 €
- Toimintakulut hankkeen alusta lähtien yht. ~ 147 000 €
- Maksatushakemus kaudelta 7-12 / 2021
  - Em. aikana syntyneet kustannukset ~ 90 000 €
  - Omarahoituksen osuus 20%
  - Rahoittajan osuus 80% hyväksyttävistä kustannuksista
  - Maksatushakemus toimitetaan rahoittajalle helmikuun 2022 loppuun mennessä

MUKANA ELÄMÄSSÄ - TALOUDEN TOTEUMA
08.02.2022

4. STM, kysely: hankkeen laajentaminen ja jatkaminen

- 3.1.2022 MITO, IE, IPS - hakkeiden jatkokausi vuodelle 2023 – tiedustelu hanketoimijoille
- Pyydetään kommentit hankkeen mahdollisuuteen ja halukkuuteen laajentaa hanketta vuoden 2022 aikana ja/tai jatkaa hankkeen toteutusta 6 kk:tta vuodelle 2023.
- 1. Onko hankkeella mahdollisuus ja kiinnostusta laajentaa hanketta vuoden 2022 aikana?

Kainuun sote: kyllä. Hankkeessa syventäisimme Käypä hoito -suosituksen menetelmien ja mittareiden sekä uudistettujen hoito- ja palveluprosessien käyttöönottoa organisaatiossa.
- 2. Onko hankkeella mahdollisuus ja kiinnostusta jatkaa nykyistä hanketta vuodelle 2023 (n. 6 kk:n jatkoaika)?

Kainuun sote: kyllä. Nykyistä hanketta voidaan jatkaa osittain vuodelle 2023 mm. henkilöstön osaamisen vahvistamisen osalta.
- Tietoa mahdollisesta rahoituksesta ei ole vielä tullut.